

Asia: VN/12962/2022

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 1 §:ään
(Soveltamisala)

Kommenttinne

--

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 2 §:ään
(Valtionavustuksen saaja)

Kommenttinne

Ensi- ja turvakotien liitto (ETKL) tukee esitystä. Lain tulee ensisijaisesti turvata sosiaali- ja terveysjärjestöjen taloudelliset toimintaedellytykset niiden autonomiaa kunnioittavalla tavalla ja nykyisen käytännön mukaisesti rahoitus tulee kohdistaa terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen yleishyödyllisille yhdistyksille ja säätiöille. Sosiaali- ja terveysjärjestöille on välttämätöntä, että niiden toiminnan jatkuvuus turvataan ja rahoitus sekä sen taso ovat ennakoitavia. Tämä lähtökohta näkyy myönteisellä tavalla lakiesityksen perusteluissa.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 3 §:ään
(Avustettava toiminta)

Kommenttinne

ETKL pitää erittäin tärkeänä, että rahoituksen kokonaistasossa otetaan huomioon yleinen kustannustason kehitys. Rahoituksen riittävän kokonaistason turvaaminen on tärkeää kansalaisyhteiskunnan häiriöttömän toiminnan ja sen asettamien toiminnan tavoitteiden toteutumisen kannalta.

Rahoituksen tasosta on lähivuosille olemassa parlamentaarinen yhteisymmärrys ja se on erittäin tärkeää järjestöjen näkökulmasta. Vuoteen 2026 ulottuvan siirtymäkauden jälkeen uudistuksessa on kuitenkin järjestöjen kannalta paljon epävarmuutta tuottavia asioita, koska jatkossa käytännössä

rahoituksen lopullisesta vuosittaisesta tasosta ja kolmen ministeriön keskinäisistä osuuksista päätettäisiin valtion talousarvion ja kehysmenettelyn yhteydessä.

Valtiosihteeri Haapajärven työryhmän yhteisymmärrysmuistioon sisältyvä parlamentaarinen neuvottelukunta eduskuntakaudeksi kerrallaan on ETKL:n näkemyksen mukaan erittäin tärkeä rakenne seuraamaan ja turvaamaan avustustoiminnan jatkuvuutta ja toiminnan kehittämistä. Neuvottelukunnan asettamisesta tulee säätää erikseen, määrittellä neuvottelukunnan kokoonpanosta ja turvata riittävä järjestöedustus.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 4 §:ään (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus)

Kommenttinne

ETKL pitää hyvänä ja tärkeänä, että STEAn asemasta ja toimivallasta säädetään lain tasolla ja että lakiesitys sisältää tähän tarvittavat säännökset ja sitä voidaan täydentää asetustasolla.

Valtiosihteeri Haapajärven työryhmän yhteisymmärrysmuistion mukaan STM:n pääluokkakehykseen tehdään STEA:n rahoitusta vastaava korotus teknisenä muutoksena. Tämä on erittäin tärkeä linjaus, josta tulee pitää kiinni. Avustusvaroja ei tule missään tilanteessa käyttää valmisteluhallinnon kustantamiseen. Avustusvalmisteluun, seurantaa ja raportointiin liittyvän hallinnollisen taakan keventäminen on tärkeää valtionapuviranomaisen ja järjestöjen toiminnan tehostamiseksi. Jatkossa tulee myös parantaa hallinnollisen taakan osalta eri järjestösektoreiden yhdenvertaista kohtelua.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 5 §:ään (Valtionapuviranomainen)

Kommenttinne

Järjestöautonomian näkökulmasta on tärkeää, että STEA avustuskeskuksena toimii nykyiseen tapaan itsenäisenä valtionapuviranomaisena. STEA:n asiantuntemusta voidaan hyödyntää myös ministeriön muuhun valtionavustustoimintaan liittyvässä järjestöjen avustamisessa.

ETKL pitää tärkeänä, että jatkotyössä selvitetään mahdollisuudet hallinnonalojen yhteisen avustuskeskuksen perustamiseen. Yhteinen avustuskeskus voisi antaa mahdollisuuden tehostaa avustustoimintaa, yhdenmukaistaa käytäntöjä ja myös vahvistaa järjestöautonomiamia, kun avustusvalmistelu olisi kauempana sektoriministeriöiden poliittisesta ohjauksesta.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 6 §:ään (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustusesasioiden neuvottelukunta)

Kommenttinne

Nykyiseen arpajaislakiin sisältyvä säännös sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustusesasioiden neuvottelukunnasta ja sen arviointi- ja avustusjaostosta on siirretty lakiehdotukseen. ETKL pitää

tärkeänä sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustusasioiden neuvottelukunnan vahvistamista hallinnonalan järjestöjen osallisuusrakenteena.

Järjestöjen autonomian turvaamisen kannalta on välttämätöntä, että järjestöjen valtionavustusten strategiset tavoitteet ja rahoituksen painopisteet asetetaan yhdessä järjestöjen kanssa laissa määritellyssä osallisuusrakenteessa. On tärkeää, että määritellyllä osallisuusrakenteella on lakiin perustuva rooli seurata ja arvioida sitä, miten yhdessä asetetut strategiset tavoitteet ja rahoituksen painopisteet toteutuvat valtionavustusten valmistelussa sekä sitä, miten valtionapuviranomaisen käytännöt tukevat järjestöautonomiia. Järjestöillä itsellään tulee olla oikeus ja mahdollisuus mahdollisimman laajasti päättää niistä konkreettisista toimista ja keinoista, joilla ne tavoitteisiin pyrkivät.

Kun osallisuusrakenne ja sen toimintaan osallistuvat henkilöt eivät osallistu valtionavustuksia koskevaan varsinaiseen päätöksentekoon, jäsenten esteellisyys ei muodostu ongelmaksi eikä sitä tule jatkovalmistelussa nostaa keinoitekoisesti ongelmalliseksi asiaksi. Oleellisempi on järjestöjen aito osallisuus edellä todetuissa asioissa.

ETKL siis kannattaa nykyisen lain ja säännösluonnoksen mukaista avustusasioiden neuvottelukuntaa, mutta esittää sen arviointi- ja avustusjaoston lakkauttamista. On arvioitu, että käytännössä jaoston toiminnalla ei ole ollut mainittavaa vaikutusta ministeriön päätöksentekoon yksittäisissä avustuspäätöksissä tai järjestöjen toiminnan arvioimisessa. Jaoston ensimmäisillä toimikausillaan omaksumat tehtävät voidaan sisällyttää neuvottelukunnan tehtäviin. Erillinen jaosto turhaan kaventaa neuvottelukunnan roolia ja asemaa osallisuusrakenteena eikä tuo merkittävää lisäarvoa.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 7 §:ään (Valtionavustuksen määrä)

Kommenttinne

ETKL:n näkemyksen mukaan lain tasolla on välttämätöntä säätää nykyisen arpajaislakia vastaavasti siitä, että avustus saa kattaa avustuksen kohteena olevasta toiminnasta tai hankkeesta koituvien kustannusten täyden määrän, kuten ehdotuksessa esitetään. Samassa pykäläluonnoksessa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi, että valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin avustuksen määrästä. ETKL yhtyy SOSTEn kantaan siitä, että tällaisten säännösten tarve tulee voida harkita ja niistä päättää erikseen ja tukee SOSTEn esitystä, että säännöstä muotoiltaisiin niin, että valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin avustuksen määrästä. Siten lakia tarkentava asetustasoinen sääntely avustusten määrästä olisi mahdollista, mutta ei pakollista.

ETKL pitää tärkeänä, että järjestöjen varallisuusharkinnan kriteerit asetetaan riittävän korkeiksi tukemaan autonomiaa ja mahdollistamaan myös sitä, että järjestöillä on mahdollisuus rakentaa puskureita varautumisena toiminta- ja rahoitusympäristön muutoksiin.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 8 §:ään (Valtionavustuslain soveltaminen)

Kommenttinne

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 9 §:ään
(Voimaantulo)

Kommenttinne

Tähän voitte kirjoittaa mahdollisia muita huomioita ja kommentteja

Kommenttinne

Kansalaisjärjestöjen tulevaisuuden kannalta ratkaisevan tärkeää avustusuudistusta valmistellaan erittäin tiukalla aikataululla. ETKL:n näkemyksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriön ratkaisu, jolla lain tasoinen sääntely pidettäisiin yksinkertaisena ja lain perusteella säädettävät asetukset pitkälti nykymuotoisina, on oikea ja vastaa valtiosihteeri Henrik Haapajärven johdolla toimineen valtiosihteerityöryhmän yhteisymmärrysmuistion tavoitteita.

ETKL pitää puutteena sitä, että lakiesityksessä ei puututa järjestöjen varainhankintaan ja sen kehittämiseen. ETKL pitää tärkeänä, että järjestöjen mahdollisuuksia oman toiminnan tuottojen tekemiseen sekä varainhankintaan lisätään ja siten, ettei se automaattisesti vähennä järjestön saamaa avustusta. ETKL ehdottaa, että asia otetaan jatkovalmisteluun tärkeänä asiana järjestöjen kannalta.

Järjestöjen rahoituksessa tulevaisuudessa painopisteen tulee ETKL:n näkemyksen mukaan olla ennen kaikkea perustoiminnan rahoituksessa, yleisavustettavassa toiminnassa. Yksittäisen järjestön kannalta useat erilliset kohdennetut avustukset, jotka ovat käytännössä pysyviä rahoituksia, turhaan kangistavat, luovat esteitä joustavalle toiminnalle ja niillä on riski synnyttää rahoitusrakenteen takia turhaa siiloutumista järjestön toiminnan sisälle.

Särkelä Riitta

Ensi- ja turvakotien liitto ry - Ensi- ja turvakotien liitto ry
YTT, pääsihteeri

Riitta Särkelä